

práva položit za základ rozhodnutí. Rozsudek nezjišťuje zejména, zdali obžalovaný peníze stržené za zboží, jež prodal před dojitím onoho dopisu firmy Josef C. M., za sebou zadržel nebo sobě přivlastnil a byl-li si vědom hmotné protiprávnosti svého jednání. Bylo tudíž věc vrátiti soudu prvé stolice, by o ní v rozsahu zrušení znova jednal a rozhodl.

Čís. 2883.

Vyloučení veřejnosti zakládá zmatečnost rozsudku jen tenkráte, došlo-li k ní buď bez formálního usnesení soudu nebo z důvodu neodpovídajícího ustanovení § 229 tr. ř.

Porušení určitého předpisu, jehož zanedbání jest ohroženo zvláštní sankcí zmatečnosti, nelze uplatňovati jako zmatek čís. 4 § 281 tr. ř.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojmu »podněcování« (§ 15 čís. 3 zákona) odpovídá jakékoliv působení na cit nebo vůli neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném, t. j. takové působení, v němž se jeví snaha, by v těchto lidech bylo vyvoláno rozhodnutí porušiti zákon; podněcovati lze nejen přímou výzvou a doporučením, stačí i zakrytý a nepřímý způsob působení na cit a vůli v onom směru; spadá sem i utvrzování neb udržování osob v duševní náladě náchylné k páchání činů, k nimž pachatel poukazuje; podněcovati lze i líčením událostí minulých (vychvalováním revolučního odboje proti státu jako hrdinného zápasu dělnických mas).

(Rozh. ze dne 1. září 1927, Zm I 173/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 30. prosince 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona ze dne 19. května 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Zmatečná stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti podle čís. 3, 4, 5, 9 a), 10 §u 281 tr. ř. Zmatek podle čís. 3 § 281 tr. ř. shledává v tom, že prý nalézací soud porušil předpis § 229 tr. ř., vyloučiv k návrhu veřejného obžalobce přes protest obhájcův veřejnost hlavního přelíčení, ačkoliv prý k tomu nebylo zákonného důvodu, jakož i tím, že prý nevydal o vyloučení veřejnosti písemného nálezu opatřeného důvody. Výtky jsou bezpodstatné; vyloučení veřejnosti založilo by zmatečnost rozsudku jen, kdyby k ní došlo buď bez formálního usnesení soudu nebo z důvodu neodpovídajícího ustanovení § 229 tr. ř. V souzeném případě jsou však splněny oba zákonné předpoklady pro vyloučení veřejnosti hlavního přelíčení, ježto soud se na něm formálně usnesl (svůj nález také písemně vyhotovil a ve spisech založil) a odůvodnil své opatření ohledem na ve-

řejný pořádek, tedy důvodem v zákoně uznaným. Na odůvodněnosti opatření soudu nemění ničeho okolnost zdůrazňovaná ve zmateční stížnosti, že prý předseda líčení přečetl doslov závadné básně při vyhlášení rozsudku, aniž tím veřejný pořádek byl ohrožen, poněvadž rozsudek musí býti vždycky vyhlášen veřejně (§ 281 tr. ř.) a hlavní přelíčení se nomezilo jen na přečtení závadné básně. Zmateční stížnost uplatňuje tytéž domnělé vady řízení také s hlediska důvodu zmatečnosti podle čís. 4 § 281 tr. ř.; poněvadž však podle zákona není přípustno uplatňovati porušení určitého předpisu, jehož zanedbání jest ohroženo zvláštní sankcí zmatečnosti, ještě s obecného hlediska podle čís. 4 § 281 tr. ř., není třeba se tímto zmatkem dále zabývatí.

Podle čís. 5 (a zároveň čís. 9 a) § 281 tr. ř.) vytýká zmateční stížnost, a) že rozsudek nezjišťuje, že obžalovaný svými verši podněcoval k pokusu změnití násilím ústavu republiky, pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státní, že takového svého zjištění neodůvodňuje, b) že jest neúplným (nejasným), ježto prý nepraví, k jakému konkrétnímu vojenskému zločinu obžalovaný podněcoval. Obsah básničky prý nenasvědčuje podněcování k vojenskému zločinu, poněvadž prý se v ní nepraví, zda vojáci uposlechli výzvy četařovy, by nekonaly své povinnosti proti revoltujícím »bratrům« — dělníkům, c) že prý jest rozpor mezi doslovem závadných veršů a výrokem rozsudku, že v básni jest vyličeána výzva ke všem přívržencům strany komunistické a podněcování jak k pokusu změnití násilím ústavu republiky, pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státní, tak i ke zločinu vojenskému. Než tyto výtky jsou bezdůvodny. K a): Rozsudek zjišťuje výslovně, opíraje se o zhruba reprodukováný obsah básně (a »celý tenor její«), že smyslem závadných veršů jest podněcovati k násilnému převratu demokraticko-republikánského právního řádu ozbrojenou revolucí a zároveň k neposlušnosti vojska a jeho vzpouře ve prospěch nastolení diktatury proletariátu. Rozsudek tedy výslovně zjišťuje a také náležitě odůvodňuje, že a proč shledává v závadných verších podněcování ke zločinu podle § 1 zákona na ochranu republiky, t. j. k násilné změně ústavy republiky, pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státní; že nastolení diktatury proletariátu znamená zvrácení této formy státní, nebylo nutno blíže dovozovati, poněvadž to plyne z diametrální rozdílnosti obojího pojmu. K b): Rozsudek zřetelně vyslovuje (na 3 místech), že obžalovaný podněcoval k vojenskému zločinu vzpoury, poněvadž líčí ve své básni, že se komunistická revoluce zdařila proto, že se k jejich ozbrojené moci připojilo i vojsko, chtěje podle přesvědčení soudu tímto líčením vyvolati u přívrženců strany komunistické rozhodnutí právě v oněch směrech (k pokusu o násilný převrat ozbrojenou revolucí a k vojenské vzpouře). K c): O vytknutém rozporu nemůže býti řeči, poněvadž výrok rozsudku, který stěžovatel napadá, není reprodukcí veršů, nýbrž skutkovým závěrem soudu, podávajícím smysl básně, nikoliv pouhou její citací.

Po věcné stránce (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) namítá stěžovatel, že byl odsouzen neprávem, poněvadž 1. soud prý nezjistil trestného úmyslu

obžalovaného, nezbytně nutného ke skutkové podstatě zločinu, jímž byl obžalovaný uznán vinným; obžalovanému nešlo prý podle jeho obhajoby o podněcování ke zločinu podle § 2 zákona na ochranu republiky, nebo ke zločinu vojenskému, nýbrž chtěl prý pouze napsati oslavnou báseň k 1. máji, v níž by pouze symbolicky vytkl daleké cíle dělnického hnutí; 2. poněvadž báseň neobsahuje zmínky o vybízení nebo doporučení, by děj v ní líčený byl v budoucnosti proveden, nýbrž líčí minulé revoluce, při nichž došlo k podobným výjevům, jaké se v ní líčí, nemůže prý býti řeči o tom, že se jí podněcuje, zvláště prý nelze říci, že podněcuje také k vojenskému zločinu, poněvadž není nikde ničeho, co by nasvědčovalo tomu, že si původce přeje, by vojáci jednali tak, jak se v básni líčí. Než zmateční stížností nelze dáti za pravdu; pokud pak se nedrží skutkových předpokladů rozsudku, není provedena po zákonu. K 1.: Rozsudek zjistil, uváživ obsah článku i obhajobu obžalovaného, že stěžovatel jednal dolosně, t. j. že úmyslně podněcoval přívržence strany komunistické jednak ke zločinu podle § 1 zákona na ochranu republiky, jednak ke zločinu vojenské vzpůry. Pouhým popíráním trestného úmyslu, v rozsudku formálně bezvadně zjištěného, neprovádí zmateční stížnost uplatňovaného hmotněprávního zmatku. K 2. Pojmu podněcování odpovídá jakékoli působení na cit nebo vůli neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném, totiž takové působení, v němž se jeví snaha, by v těchto lidech bylo vyvoláno rozhodnutí porušiti zákon; podněcovati lze nejen přímou výzvou a doporučením, stačí i zakrytý a nepřímý způsob působení na cit a vůli v onom směru, stejně jako spadá pod pojem podněcování i utvrzování neb udržování osob v duševní náladě náchylné k páčání činů, k nimž pachatel poukazuje. Není pochyby, že podněcovati lze i líčením událostí minulých, zejména vychvaluje-li se jimi revoluční odboj proti státu jako hrdinný zápas dělnických mas, jak je tomu v souzeném případě. Nelze proto shledati v napadeném rozsudku právní omyl, uznal-li obsah závadné básně za podněcující k řečeným zločinům, zjistiv, že obsahuje skrytou výzvu k příslušníkům strany komunistické, by násilím změnili demokraticko-republikánskou formu státu v diktaturu proletariátu, že (s uznáním) zdůrazňuje, že při takovém pokusu nebude vojsko konati svou povinnost a s pochvalou líčí revoluční odboj dělnických mas proti dnešní formě státní. Ježto skutková zjištění rozsudku naplňují skutkovou podstatu zločinu podle § 15 č. 3 zákona na ochranu republiky ve směru objektivním i subjektivním a skutkové předpoklady pro čin méně trestný v rozsudku nejsou obsaženy, není místa k úvaze, zda se dopustil obžalovaný sepsáním oné básně snad jen přečinu nebo přestupku podle § 18 zák. na ochranu republiky, jak tvrdí zmateční stížnost, uplatňujíc v tom směru důvod zmatečnosti podle č. 10 § 281 tr. ř. Neodůvodněnou zmateční stížnost bylo proto zavrhnouti.

Čís. 2884.

Viní-li se ústav (záložna) z jednání a smýšlení nečestného (§ 491 tr. zák.), čelí takový útok i proti osobám ústav zastupujícím a jeho